

Nr 12.

Ankom till Riksdagens kansli den 3 maj 1912 kl. 2 e. m.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 12 i fråga om en af herr Lindhagen m. fl. väckt motion angående skrifvelse till Konungen beträffande en hänvändelse till samtliga stater i syfte att utröna villkoren för hvarje själfständig nations rätt att allt framgent lefva sitt eget fria lif.

I en inom Andra kammaren väckt motion, nr 254, har herr *Lindhagen* m. fl. hemställt, att Riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte — helst efter samråd med de båda andra skandinaviska länderna — taga initiativet till en hänvändelse till samtliga stater i syfte att utröna villkoren, under hvilka genom en samfälld konvention må kunna fastslås såsom internationell lag, att hvarje själfständig nation är berättigad att allt framgent lefva sitt eget fria lif, äfvensom eventuellt ombestyra, att denna gärd af »aktning för rätten» kommer till behandling vid nästa Haagkonferens.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Det är ett vackert syfte, som ligger till grund för motionärernas framställning, och utskottet anser det ingalunda vara någon utopi, att i mån som folkrätten utvecklas och framför allt vinner ökad stöd i en mer djupgående folkuppfostran inom alla länder, så att internationellt ingångna förbindelser verkligen hålla profvet i frestelsens stund, komma

Utskottet.

de små nationernas själfständighet att fullt erkännas i praktiken och icke blott i teorien.

Det gäller emellertid att öfverväga, huruvida de linjer, som i motionen uppdragas för en utveckling af folkrätten, äro lämpliga och kunna äga aktuellt värde.

I mån som de brutala eröfringstendensernas immoralitet blifvit mer insedd, har den moderna folkrätten erhållit en kraftig impuls till vidare utveckling. Detta har skett på grundvalen af de särskilda staternas erkännande af hvarandras oafhängighet. Redan *Kant* menade, att »folkrättens idé förutsätter särskiljandet af hvarandra oafhängiga stater», och i *Kohles* »Rechtsphilosophie» angifves samma tanke: »Sedan folkens särskiljande i enheter inträdt, måste folkrätten som öfverstatlig norm förbinda folken och skapa rättsförhållande mellan dem». Rättsteoretiskt sedt, är det sålunda ett axiom, att de själfständiga nationerna eller *staterna* officiellt erkännas äga rätt att lefva sitt eget fria lif. Ett sådant erkännande måste vara grundvalen för moderna folkrättsliga öfverenskommelser. När 26 stater samlades till den första fredskonferensen i Haag 1899, och 44 till den andra 1907, så skedde detta under ömse-sidigt erkännande af de själfständiga nationernas okränkbara rätt att lefva sitt fria lif.

Motiveringen till motionärernas förslag är icke främmande för det folkrättsliga faktum, att staterna officiellt erkänna hvarandras själfständighet, ty i motionen erinras om Östersjö- och Nordsjötraktaterna af år 1908, hvori de intresserade makterna förklara sig vara fast beslutna att orubbade bevara deras suveränitetsrättigheter öfver de till Östersjön och Nordsjön angränsande områdena. Men motionärerna anse, att man bör tränga djupare in i folkrättsproblemets kärna genom att på basis af andra Haagkonferensens främsta konvention, där rättens tankar principiellt erkännas, närmare fastslå »hvad som skall anses såsom rätt». Härtill yttra motionärerna: »Första steget till en *allmän* internationell lagstiftning om freden bör här vara att gifva sanktion åt de rättstankar, som synas ligga bakom konventionens och senaste tiders öfriga fredsför-säkringar. Den närmaste och mest grundläggande af dessa rättstankar är, att *hvarje själfständig nation måste vara berättigad att allt framgent oförkränkt lefva sitt eget fria lif.*»

Vanligen förnyas de mellanfolkliga traktaterna efter vissa år och kunna uppsägas af respektive parter. Tydligt anse motionärerna, att detta innebär ett osäkerhetstillstånd och att den åtgärd, som i motionen

förordas angående en utredning om *villkoren*, under hvilka hvarje själfständig nation allt framgent skall få lefva sitt eget fria lif, skulle leda till ett varaktigare rättsförhållande. Detta är tydligen en fråga, hvars framtidsvärde helt och hållet beror af möjligheten att kunna uppställa några för staterna bindande villkor, hvilka för öfrigt ej i motionen angifvas. Den internationella lagstiftningen har nog att utgå från de själfständiga staternas tillvaro såsom faktum och kan svårligen uppställa sådana villkor för deras tillvaro, endast reglera rättsförhållandena dem emellan. Säkrast upprätthåller en nation sitt lif genom att oafslätligt arbeta på sin egen utveckling. Af vikt är därvid, att ingen annan nations rätt blir kränkt, men värnet mot en sådan rättskränkning torde framför allt bära sökas i en fortsatt utveckling af skiljedomstanken liksom i ett fortsatt arbete på folkens förädling och sammanförande genom gemensamma intressen. I mån som detta arbete skrider framåt, torde också Haagkonferenserna, som man får hoppas skola regelbundet återkomma, kunna gifva den mellanfolkliga rätten äfven i praktiken ett ökad värde.

På grund af hvad utskottet sålunda anført, och då utskottet är öfvertygadt om att den af Kungl. Maj:t tillsatta kommissionen för beredande af frågor, lämpliga att föreläggas nästa Haagkonferens, icke skall underlåta att grundligt öfverväga hvad särskildt Sveriges intresse bjuder i alla frågor, som beröra dess rätt att lefva sitt eget fria lif, hemställes,

att ifrågavarande motion ej måtte föranleda till någon Andra kammarens åtgärd.

Stockholm den 3 maj 1912.

På utskottets vägnar:

ERNST LILJEDAHL.
